

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

โลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นโลกที่ไร้พรมแดน มีการสื่อสารความรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างไร้ขีดจำกัด การแข่งขันกันพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี รวมทั้งการแข่งขันทางการค้า มีค่านิยมทางวัตถุสูงมาก เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวกมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่องทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุสิ่งต่างๆ ดังกล่าวนี้นำส่งผลให้สังคมไทยมีปัญหาสลับซับซ้อนมากขึ้น และเมื่อเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา ทำให้เกิดปัญหาเพิ่มพูนหลายด้าน ทั้งปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม อันส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก ก่อให้เกิดปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรม สังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชันกันในทุกวงการ ปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น ปัญหาการแพร่ขยายโรคเอดส์ และการติดยาเสพติดอย่างรุนแรงในสังคม ที่เกิดกับเยาวชนของชาติเพิ่มขึ้นโดยลำดับ นอกจากนี้ยังมีปัญหานักเรียนเล่นการพนัน นักเรียนยกพวกตีกันระหว่างโรงเรียนรวมทั้งปัญหาทางเพศอันเกิดจากการแพร่หลายของสื่อต่างๆ เป็นต้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 1)

ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ รวมทั้งด้านเทคโนโลยีต่างๆ ด้วย มีความเจริญไปอย่างรวดเร็วแต่ในทางตรงกันข้ามความเจริญด้านจิตใจได้ลดน้อยถอยลง ในสังคมมีความวุ่นวาย เกิดการเอาเปรียบ คดโกง การล่วงละเมิดทางเพศ การเสพและการค้ายาเสพติด คดีความในศาลมีมากมาย ทั้งนี้เป็นเพราะสังคมมีค่านิยมลดน้อยถอยลง คนดี คนที่มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนตามศีลธรรมคำสั่งสอนของศาสนา เป็นผู้บริสุทธิ์ รู้ดี รู้ชั่ว มีใจบริสุทธิ์ มีความรู้สึกนึกคิดในทางที่ดี มีแรงจิตใจที่จะกระทำความดี มีคุณค่า คุณประโยชน์ต่อตนเอง และส่วนรวม พร้อมทั้งเป็นผู้มีปัญญามีความสามารถ มีศักยภาพที่จะกระทำและสร้างสิ่งที่มีคุณค่าคุณประโยชน์นำไปสู่ความสุขความเจริญของส่วนรวม ชุมชน ชาติบ้านเมืองพร้อมด้วยความสุขความเจริญของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2547 : 42)

การพัฒนาจริยธรรมที่ยั่งยืนก็คือการพัฒนาคนด้วยการศึกษาตามหลักการที่ว่า จริยธรรมเป็นระบบการดำเนินชีวิตดีงาม ที่เกิดจากการศึกษา พัฒนาคนแบบองค์รวม เมื่อพัฒนาคนแบบองค์รวม โดยพัฒนาพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาอย่างประสานเกื้อหนุนกันและสอดคล้องกัน เริ่มแต่ให้พฤติกรรมที่ดี กับจิตที่เป็นสุขสอดคล้องกัน เราก็สามารถฝึกคนได้ แม้แต่ให้มีคติน่า

สุขได้ง่ายด้วยสิ่งเสพน้อยที่สุด ซึ่งมนุษย์จำนวนมากไม่นึกว่าจะฝึกได้ เคยแต่นึกว่าต้องเสพมากที่สุด จึงจะสุขมากที่สุด แต่ที่จริงฝึกได้ และ สุขง่ายด้วยวัตถุน้อย โดยเข้าถึงมิติใหม่ของคุณสนั้น สุขยิ่งกว่า สุขมากที่สุดด้วยการเสพมาก เวลานี้อารยธรรมไม่ยั่งยืน กำลังสลายสู่ความพินาศ เพราะว่า การพัฒนาไม่ยั่งยืนแล้วจะแก้ก็คิดที่จริยธรรมไม่ยั่งยืน ตอนนี้เรบอกว่าคุณนี้พัฒนาได้ แม้แต่จะให้สุขง่ายด้วยวัตถุเสพน้อยที่สุด และสุขได้โดยไม่ต้องขึ้นต่อการเสพวัตถุ เมื่อเราทำได้ มนุษย์ก็ยังมีความสุขโดยไม่ต้องทำลายธรรมชาติ การพัฒนาคนก็มาประสานปัจจัยด้านเศรษฐกิจ กับปัจจัยด้านธรรมชาติแวดล้อมให้ลงตัวกลมกลืนกันได้ เพราะฉะนั้น หนทางในการพัฒนา ที่ถูกต้องและยั่งยืนมีอยู่ มันไม่ได้ติดขัดฝืนใจ หรือทำลายความสุข เราจึงมี จริยธรรมที่ยั่งยืน ที่ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและนำไปสู่อารยธรรมที่ยั่งยืน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). 2543 : 52-53)

การจัดการศึกษานอกจากจะมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้แล้ว จะต้องมุ่งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติดีอีกด้วย ดังพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ทรงตรัสไว้ว่า นอกจากการศึกษาจะสอน ให้คนเก่งแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย ประเทศเราจึงจะได้คนที่มีคุณภาพ คือ ทั้งเก่งทั้งดีมาเป็นกำลังของบ้านเมือง ให้ความเก่งเป็นปัจจัยและพลังสำหรับการสร้างสรรค์ และ ให้ความดีเป็นปัจจัยเพื่อประคับประคองนำความเก่งให้เป็นไปในทางที่ถูก ที่อำนวยผลประโยชน์ อันพึงประสงค์ (สิปพนนท์ เกตุทัต และคณะ. 2540 : ข)

อนึ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรมที่ถูกต้องดังมานั้น จำเป็นต้อง อาศัยความร่วมมือของบุคคลในสถาบันต่าง ๆ ช่วยกันแก้ไขและพัฒนา สถาบันต่างๆ เหล่านี้ ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาจะมีผู้บริหาร โรงเรียนและคณะครูอาจารย์ร่วมกันทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีศีลธรรมอันดีงาม (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 2) จากสาระกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวนำไปสู่การจัดทำ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา. 2543 : 18)

จากภาพการณ์ดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่าสังคมไทยปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาในด้านจริยธรรม และคุณธรรม ทั้งนี้ เป็นเพราะการปล่อยปละละเลยในเรื่องระบบการควบคุมดูแลรวมไปถึงสถาบัน ที่มีหน้าที่ในการอบรมศีลธรรม จริยธรรมก็ย่อหย่อนในการอบรม บ่มนิสัยให้เยาวชนของชาติ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม

มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย ขยัน อดทน ประหยัด ถอดค่านิยมทางวัตถุ มุ่งพัฒนาคนให้มีชีวิตที่พอเพียง โดยโรงเรียนสมควรได้จัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อไปสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน และเป็นพลเมืองของสังคม ที่มีคุณภาพต่อไป (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 1)

จากสภาพปัญหาต่าง ๆ ของเยาวชนไทยในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่ามีสาเหตุมาจากการพัฒนาที่ขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ เป็นผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมซึ่งก่อให้เกิดปัญหาของสังคม อันแสดงให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และในภาวะปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูง เป็นโลกที่ไร้พรมแดนมีการสื่อสารความรู้และข้อมูลข่าวสารอย่างไร้ขีดจำกัด จึงอาจทำให้มีการแพร่กระจายปัญหาไปได้ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศทั้งในเมืองใหญ่และในชนบทได้ตลอดเวลา จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน ยังมีปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถพัฒนาเยาวชนของชาติส่วนหนึ่งให้บรรลุตามความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึง คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมะขามสรรเสริญ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียน ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และทราบแนวทางที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมะขามสรรเสริญ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมะขามสรรเสริญจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว และสภาพแวดล้อมด้านสังคม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของกาวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูล ระดับคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งจะ เป็นข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน และปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ผลของการวิจัย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล สำหรับผู้สอนในการพิจารณา ปรับปรุงการสอนสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ให้มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับ คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมะขามสรรเสริญ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนมะขามสรรเสริญ จังหวัดจันทบุรี มีจำนวนห้องเรียนทั้งหมด 14 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 291 คน (โรงเรียนมะขามสรรเสริญ. ปีการศึกษา 2554)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนมะขามสรรเสริญ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 165 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปตามแบบของ เครัจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้
 - 1.1 สถานภาพส่วนบุคคล
 - 1.1.1 เพศ
 - 1.1.2 อายุ
 - 1.1.3 การศึกษา
 - 1.2 สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว
 - 1.3 สภาพแวดล้อมด้านสังคม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมะขามสรรเสริญ ประกอบด้วย
 - 2.1 ความรับผิดชอบ
 - 2.2 ความซื่อสัตย์
 - 2.3 ความมีเหตุผล
 - 2.4 ความกตัญญูกตเวที
 - 2.5 ความอดุสาหะ
 - 2.6 ความสามัคคี
 - 2.7 ความมีระเบียบวินัย
 - 2.8 ความเสียสละ
 - 2.9 ความประหยัด
 - 2.10 ความยุติธรรม
 - 2.11 ความเมตตากรุณา

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้มีความชัดเจนขึ้น ผู้ศึกษาจึงให้ความความหมายของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

คุณลักษณะทางจริยธรรม หมายถึง สิ่งที่เป็นความดีควรประพฤติปฏิบัติ เพราะจะนำความสุข ความเจริญ ความมั่นคง ประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่อย่างตั้งใจ มีความละเอียดรอบคอบ มีความพากเพียรพยายามเพื่อให้งานหรือภาระที่รับผิดชอบอยู่บรรลุผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย
2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตน อย่างตรงไปตรงมา ตรงต่อความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจ
3. ความมีเหตุผล หมายถึง การรู้จักใช้สติปัญญา ไตร่ตรองคิดใคร่ครวญ หรือพิสูจน์สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้ประจักษ์โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นในความคิดของตนเอง
4. ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้สึกลำบากในบุญคุณของบุคคลผู้มีอุปการคุณ สิ่งอันมีคุณต่อมนุษย์เรา และแสดงออกถึงความสำนึกในบุญคุณนั้นด้วยการตอบแทนคุณ อาจกระทำด้วยสิ่งของหรือการกระทำอย่างนอบน้อม
5. ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างยิ่งยวด เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการทำงาน หรือกิจกรรมที่ทำด้วยขันขันแข็งกระตือรือร้น อดทน ถึงแม้จะประสบปัญหา หรืออุปสรรคขัดขวางก็ไม่ยอมแพ้และไม่ย่อท้อ
6. ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การให้ความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว รวมทั้งมีความรักในหมู่คณะของตน
7. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติของตนเองให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณทางสังคม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายและศีลธรรม
8. ความเสียสละ หมายถึง การลดละความเห็นแก่ตัวการแบ่งปันแก่คนที่ควรให้ด้วยทรัพย์สิน กำลังกาย และกำลังปัญญาของตน
9. ความประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งของ หรือการใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง และพอเหมาะพอควรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยจนเกินฐานะของตน
10. ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความเที่ยงตรง การพิจารณาเรื่องราวต่างๆ จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง ไม่มีความลำเอียงหรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
11. ความเมตตา กรุณา หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่น เป็นสุข และมีความสงสารอยากจะช่วยให้อื่นพ้นจากทุกข์

สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว หมายถึงความรัก ความอบอุ่นและความเข้าใจจากพ่อแม่ ผู้ปกครองทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวความสัมพันธ์ในครอบครัวต่อความรู้สึกรู้สึกนึกคิด การมองโลก การมองตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสมาชิกในครอบครัว

สภาพแวดล้อมด้านสังคม หมายถึง ภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และ สื่อต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ที่ช่วยุอารมณ์ไปในทางไม่เหมาะสมทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเลียนแบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมะขาม สรรเสริญ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 ระดับการศึกษา
2. สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว
3. สภาพแวดล้อมด้านสังคม

ตัวแปรตาม

- คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมะขามสรรเสริญ ประกอบด้วย
1. ความรับผิดชอบ
 2. ความซื่อสัตย์
 3. ความมีเหตุผล
 4. ความกตัญญูกตเวที
 5. ความอดสาหะ
 6. ความสามัคคี
 7. ความมีระเบียบวินัย
 8. ความเสียสละ
 9. ความประหยัด
 10. ความยุติธรรม
 11. ความเมตตากรุณา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมะขามสารเสริญ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ดังนี้

1. นักเรียน ที่มี เพศ ต่างกัน มีคุณลักษณะทางจริยธรรม ต่างกัน
2. นักเรียน ที่มี อายุ ต่างกัน มีคุณลักษณะทางจริยธรรม ต่างกัน
3. นักเรียน ที่มี การศึกษา ต่างกัน มี คุณลักษณะทางจริยธรรม ต่างกัน
4. นักเรียน ที่มี สภาพแวดล้อมด้านครอบครัว ต่างกัน มี คุณลักษณะทางจริยธรรม
แตกต่างกัน
5. นักเรียน ที่มี สภาพแวดล้อมด้านสังคม ต่างกัน มี คุณลักษณะทางจริยธรรม
แตกต่างกัน